

Asia: VN/22006

Lausuntopyyntö koskien yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamista

Lausunnonantajan lausunto

Tukijakson ajankohta: Minkä kuukausien aikana edustamanne alan liiketoiminta on kärsinyt eniten 1.6.2020 jälkeen ja kuinka paljon verrattuna vastaavaan ajankohtaan 2019?

Koronakriisin syvin ja akuutein vaihe oli keväällä 2020. Kesällä talouden toipuminen käynnistyi rivakasti, mutta syksyllä virustilanne paheni uudestaan monessa maassa, Suomi mukaan lukien. Yksityisten palvelualojen toipumisen voidaankin odottaa syksyn aikana pysähtyvän ja aktiviteetin kääntyvän uudestaan pieneen laskuun loka-marraskuussa. Pandemian tuomaa epävarmuutta kestää yli talven aina rokotteen saamiseen asti. Palvelualojen yritysten kannalta tilanne saattaa olla selvästi parempi vasta ensi kesänä, mutta tähänkin arvioon liittyy valtavaa epävarmuutta. Teollisuus on toipumassa koronakriisistä nopeammin kuin palvelualat.

Kun koronakriisin syvyydestä ja pituudesta on edelleen suurta epävarmuutta, on perusteltua jatkaa kustannustukea jaksoittain. Samalla on annettava selkeä signaali siitä, että tukea jatketaan kriisin jatkuessa, mutta ei yhtään pitempään.

Liikevaihdon vertailuajanjakso

Kustannustuki I perustui liikevaihdon vertailuun tietyn ajanjakson ja siihen kohdistetun vertailujakson välillä (1.3.2019-30.6-2019; uusille yrityksille 1.1.2020-28.2.2020). Tällaiselle vertailulle perustuva tuki osuu epätarkasti nousu- ja laskusuhdanteiden aikana, samoin kasvavien ja taantuvien yritysten kohdalla. Yrityksen liikevaihdon muutokset tulisi huomioida paremmin, jos nämä perustettaisiin yhden muutoksen sijaan kahden muutoksen erotukselle. Yhden erotuksen tapauksessa arvio tietyn ajanjakson liikevaihdolle muodostetaan suoraan vertailujakson perusteella, joka on edellisen vuoden tietty ajanjakso. Tarkempi arvio, ja näin myös paremmin kohdentuva kustannustuki, muodostuisi ottamalla huomioon mahdolliset ajassa tapahtuvat muutokset liikevaihdossa. Arvio kunkin ajanjakson liikevaihdolle olisi luontevaa perustaa vastaavan edellisvuoden ajanjakson perusteella, mutta lisättynä (vähennettynä) liikevaihdon kasvulla (laskulla) esimerkiksi ajanjaksojen 1.1.2019-28.2.2019 ja 1.1.2020-28.2.2020 välillä. Näin muodostettuun arvioon perustuva kustannustuki kohdentuisi aiempaa tarkemmin.

Kustannustuen myöntämisen liikevaihtoraja

Liikevaihdon minimirajaa, joka on 20 000 euroa neljän kuukauden jaksolta, ollaan poistamassa. Minimirajan ylläpito on kuitenkin perusteltua hallinnollisten kustannusten vähentämiseksi, mutta se voitaisiin laskea esimerkiksi puoleen nykyisestä.

Kustannustuen kohdentaminen toimialan mukaan eniten koronaepidemiasta kärsineille aloille

Kustannustuki II:een edotetut toimialarajaukset ovat jokseenkin järkeviä (toimiala kuuluu kustannustuen piiriin, jos toimialan liikevaihto on kuussa X vähintään 10% pienempi kuin vertailuajanjaksolla), kun huomioidaan taustalla arvio, että koko kansantalouden tuotanto supistuisi tänä vuonna 4,5 prosenttia (Etlan ennuste). Samoin ehdotetut tarkennukset kustannustuki II:een ovat perusteltuja (ehdotus: toimialarajausta käytettäisiin myös kustannustuki II:ssa, mutta sääntelyä tarkennettaisiin siltä osin, kun yritys osoittaa erityisen painavia syitä sille, miksi sen liikevaihto on laskenut tukikaudella nimenomaan). Ehdotus kustannustuen piiriin kuuluvien toimialojen määrityksessä käytettävän liikevaihdon laskun rajan (kustannustuki I:ssa 10%) sekä yrityskohtaisen tukeen oikeuttavan liikevaihdon laskun rajan (30%) uudelleentarkastelusta on myös harkitsemisen arvoinen, mutta raja-arvoja ei ole syytä laskea voimakkaasti, jotta tuki kohdentuisi edelleen tehokkaasti. Raja-arvoja voitaisiin laskea korkeintaan muutamia prosenttiyksiköjä.

Tuen määrityksessä huomioitavien kiinteiden kustannusten raja

Ehdotus kustannustuen laajennuksesta koskemaan kiinteisiin kustannuksiin luettavia vaikeasti sopeutettavia kustannuksia on perusteltua siinä määrin, kun tällaiset kulut vertautuvat mm. vuokratuloihin ja lisenssimaksuihin.

Kustannustuen enimmäismäärä ja yhteensovittaminen

Enimmäismäärän rajaaminen EU:n valtiotukisääntöjen maksimin mukaiseksi on perusteltua.

Muita näkemyksiä kustannustukeen ehdotetuista muutoksista?

-

Lehmus Markku
ETLA, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos